

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

—2—

*Κύριε Συντάκτα, παρακαλεῖσθε νὰ καταχωρίσητε εἰς τὸ αξιότερον φύλλον ὑμῶν
τὰ ἔξῆς:*

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Μαΐου 1854

Ο κύριος Θ. Τιμαγένης, θηριοσιεύων διὰ τῆς Ἀμαλθείας ἀπὸ ἀριθ. 789 — 92, περιήγησίν τοῦ τινα κατὰ Χαστιπάνην (καὶ ὅχι Καστιπά! ὡς λέγεται καὶ γράφεται Τουρκιστὶ ἡ κωμόπολις ἐκείνη τῆς Λυδίας) καὶ Σάρδεις παρενείρε καὶ τινας ἐπιγραφάς Ἑλληνικὰς, οἵ: ἀντέγραψε περὶ τὰς Σάρδεις. Μεταῦ τῶν ἐπιγραφῶν ἀναρέστει καὶ τις πρός τινα Βοκόντιον ἐπιγραφομένη, ἥτις ἐκδοθεῖται ὑπὲρ ἑμοῦ ἐν τῷ Ι. Δ. φυλλαδίῳ τῆς Πανδώρας, κατ' ἀντιγραφὴν φίλου μού τινος, οὐ περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολευμένου, πληρεστέραν καὶ ἀκριβεστέραν ἔξειδωκεν ὁ κύριος Θ. Τιμαγένης. Εάν ο κύριος Τιμαγένης περιωρίζετο εἰς τὴν ἀπλῆν ταύτην ἐκθεσιν καὶ διέρθωσιν τοῦ ἀκαδημίου ἡμῶν ἐκείνου σφέλματος, καὶ χάριν μάλιστα ἡθέλομεν τῷ ἀπονείμει. Ἀλλ' ὁ κύριος Θωμᾶς, οὐκ οἶδα, τί πεθών, διαστρέψων καὶ κινδύλευσῶν τὰ ὑπέρμοντα ἐν τῇ Πανδώρᾳ λεγόμενα, φέρεται μετὰ πάθους τινός καὶ κατ' ἑμοῦ καὶ κατὰ τοῦ φίλου μού. Πλὴν καὶ εἰς ταῦτα τὸ πολὺ ἐὰν περιωρίζετο ὁ κύριος Τιμαγένης, καὶ τότε ἡθέλομεν τὸν ἀφῆσαι νὰ τέρπηται ἐν τῇ ἀρέσσει αὐτοῦ, εἰ μὴ θεόγυμνος, τούλαχιστον θεός. Ιηπτος ἡ Ιασακούμενος, ὅπου αὐτῷ ἀρέσκει. Ἀλλ' ἐπειδὴ, κατὰ δυστυχίαν, ἐν τῇ μέθυ τῆς αὐλέσεως του, σχεδὸν ἐαυτοῦ ἐπιλαθόμενος, περάδοξά των παρηγόρητιν εἰπεῖν ἐν τῇ φωμαντικῇ ἐκείνῃ περιγράψει του, διὰ τοῦτο ηνταγκάθηκεν, τῆς αἰληθείας χάριν. νὰ τῷ ἀπευθύνωμεν τὰς ὄλιγας τὰς διὰ παρατηρήσεις.

Καὶ πρῶτον ἐρωτῶμεν αὐτὸν, ποῦ εἶχε τὸν νοῦν, διε τὸν αὐτούς την ἐν τῇ Πανδώρᾳ ἐκείνην ἐπιγραφὴν, ὅστε νὰ ἴδῃ ἀντὶ πενταμέτρων, ἀκαταλήκτου καὶ καταληκτικοῦ (ἥτοι ἐλεγείου) πεντασύλλαβα καὶ ἔξασύλλαβα; Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι τοσοῦτον ὑπερεμπεπλησμένος καὶ ὑπέρκορος οὐκέλλαβὼν εἶναι ὅστε συλλαβῆς εἰσπνεῖ, συλλαβῆς ἐκπνεῖ, συλλαβῆς ὄρφη, συλλαβῆς ἀκούει, καὶ συλλαβῆς φαντάζεται ὄντας τε καὶ ὄπαρ! — Ἐγὼ ἐκδίδων τὴν ἐπιγραφὴν ἐκείνην, ἐπὶ μόνης τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ φίλου μού στηρίζομενος, ὅστις, ὡς προείπον, καὶ περὶ ἄλλην σπουδάζων ἐπιεστήμην, ἀξιοπάτινος ἀσχολεῖται ἐν παρόντερον καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα, εἰκασίας μου τινὰς μόνον ἔξερασα, χωρὶς νὰ δισχυρισθῶ, ὥσπερ ὁ Κ. Τιμαγένης που τῆς περιηγήσεως αὐτοῦ, ὅτι οὐδεὶς ἄλλος πρὸ ἑμοῦ οὔτ' ἀνέγγωσεν, οὔτε εἶδεν, μήτε νὰ ἐπινοήσω τι ἀνύπαρκτον, ὡς ἐθελοκάκως ἐνεσμενίζεται νὰ εἴπῃ. Η ἐκδοσίς τῆς ἐπιγραφῆς ἐκείνης ἐν τῇ Πανδώρᾳ, εἰ μηδὲν ἄλλο κατώρθωσε, τούλαχιστον ἔξινπνισεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ληθάργου καὶ ἡ πέντε στίχους ἡ γραμμάτες, καὶ δὲν εἰσθε πρώτοι εἴ-

νάγκασσα νὰ τὴν ἐκδώτη ἀκριβέστερον. Ἀλλ' ἡ ἔξερσις αὐτοῦ οὕτω σκοτοδινιῶσα ἔγεινεν, ὥστε αὐτὸν ἀπέτης εἰς ἀπάτην παρενέπεσε, καὶ λέξεις κεράς ἐπλαστεν, καὶ κρήνας πεντακρούνος φυοδόμησεν, εἰς κρουνούς μεταβαλόν τοὺς Ἐρωτας¹ ἡ εἶναι κακόντις οὗτος τρόπος (μέσα τις) τοῦ κτίσειν κρήνας ἐρωτοκρούνοντες; Βα τίν λεξικῷ εὑρετο, κύριος Τιμαγένες, τὸ ἥλασκετο, τὴν ἐκσκαφὴν (ἀντὶ ἥλασκης, ἀνασκαφῆ); Πῶς εὐρέθησαν αἱ φυκώδεις θλαις ἡ τοι τὰ γύρη, ζῶντας καὶ ἀκμάζοντα ἐπὶ τῶν πετρῶν τῆς λυδίας, ἐν ᾧ οἱ βοτανικῶν παῖδες τὰ φύκη ἐνυδρά φυτά λέγουσιν, ἐπὶ πετρῶν δὲ λέγουσι φύεσθαι τὰ βρύα (musci) καὶ τοὺς λειχῆνας (lichenes); Ἀλλ' ἐχετε τόσην ὄρεξιν καὶ κλίσιν πεδίς τὰς βατίνης καὶ τὰ φυτά, ἐπρεπε νὰ συμβουλευθῆτε, ποιὸν ἡ φυκολογήσητε, τοὺς ἐν Σμύρνῃ ἐξοχωτάτους, ή, ἢν θελετε, περαπέραν θυμάσινα συμβουλευθῆτε τὰ σπορεῖα βοτανικῆς τοῦ Καθηγητοῦ κυρίου Λαβράγου (ἐν Κεφαλλίᾳ 1854). — Εἰφεστάτη, τῇ ἀληθείᾳ εἶνα. καὶ ἡ τοῦ ἀγοραγόμου εἰς Ναϊπηρ μεταμόρφωσις! πολὺ φυσιστέρα τῆς πεντερωτοκρούνος κρήνης τοῦ! Ἀλλ' ἐχετε εὐκαιρίες νὰ μάθητε τίνες τε καὶ ποῖοι ποτε ἡσαν· οἱ ἀγοραγόμοι, λάβητε τὸν κόπον ν' ἀναγνώσητε τὰ κατωτέρω δύο άρθρα.

Ἀπορῶ, φίλε Θωμᾶ, πῶς δὲν ἐσκέφθητε, ποὺς τίνας ἀποτελούμενοι ἐγράψτε ἐκείνο τὸ ἀνεκδότου τὸ περὶ τοῦ ἀρχαίου μαθηματικοῦ, λέγοντες. Άλλη ἐκθυμούμενοι τίς τῶν ἀρχαίων μαθηματικῶν τίτος προσδίματος τὴν λόσιον μὴ δυράμερος διὰ πολυετοῦρα λόσης ἐρεύνης κτλ. Στίμερον καὶ οἱ τὰς στοιχειώδεστάκες γνοίσσεις τῆς Φυσικῆς ἔχοντες παῖδες γινώσκουσιν, ὅτι Ἀρχιμήδης ὁ Συρακουσίος, παραγγελθεὶς ὑπὸ Τίερωνος τοῦ νεωτέρου νὰ ἐξελέγῃ τὴν δι' ἀργύρου κινδύλευσιν τοῦ γρυποῦ τοῦ δοθέντος περὶ αὐτοῦ γραμμῶν τινὶ πρὸς κατασκευὴν στεφάνου, μετά πολλὴν τῷ ὄντι μελέτην, ἐν τῷ βαλανείῳ τέλος λουσμένος, λαθὼν τὸ ἐνδότιμον ἀπὸ τῆς ἑκάστης προσθήτης ίσσον τὸ βάρει τοῦ ὑπὸ αὐτοῦ μετατοπιζομένου βενσοῦ (ιδούτος ἡ ἀέρος καὶ τῶν τοισύτων), καὶ ἐπ ταύτης τῆς ἀνακαλύψεως ὄρμόντενος συνέγραψεν ὁ Ἀρχιμήδης τὸ περὶ τῶν ὀχρουμένων ἐπιγραφόμενον σύγγραμμά του. Εἴ μοι ἐσυγχωρεῖτο, θίθετον παραθέσαι ὑπὲν ἀντκύτα ὀλόκληρον τὸ χωρίον τοῦ Θωμακίου συγγραφέως Βιτρουνίου, διηγουμένου τὸ γεγονός τοῦτο ἐν τῷ βιβλ. 9. καθ. 3. τοῦ περὶ Ἀρχιτεκτονικῆς (de Architectura) συγγράμματος αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀνεκδότου ὑμῶν.

Νῦν δὲ ἐλθωμέν επὶ τὴν μεγάλην εὑρεσιν ὑμῶν! Η ἐπιγραφὴ ἐκείνη, ἡ τοῦ ἀγορανόμου Δύρ(ηλίου) Χρυσέρου (ἢ Χρυσέρωτος) εἶναι πρὸ δεκαετίας ἡδη ἐδεδομένη ἐν τῷ Σώματι τῶν Ἐπιγραφῶν τοῦ Βοικύιου (Corpus Inscriptiorum Graecarum) ὑπὲρ ἀριθμῷ 3946 μεταξὺ τῶν φρυγικῶν ἐπιγραφῶν εἰς λάχιστον ἔξινπνισεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ληθάργου καὶ ἡ πέντε στίχους ἡ γραμμάτες, καὶ δὲν εἰσθε πρώτοι εἴ-

φίται αὐτῆς, κύριε Θευμᾶ. Τὸ δὲ Β (Β) ἐκεῖνο, ὅπερ λέγεται Aeginetic. p. 137) κ. ἄλλαις, τὴν ἐποπτείαν παρήγαγεν ὑμᾶς τὸν ἀγοραράμπορον εἰς Βαγοραράμπορον νὰ μεταμερώσοντε, σημαίνει τὸ δεύτερον, δηλ. δὲ τὸ ἀδύρηλος ἢν τότε δεύτερον, ἵνα ἔχει δευτέρου ἀγοραράμπων. Οὕτως ἀπαντῶνται τὰ γράμματα Β, Γ, Δ, κλ. ἐπὶ πολλῶν ἐπιγραφῶν, σημαίνοντα — τὸ δεύτερον, τρίτον, τέταρτον κλ. πρὸ τῶν ὀνομάτων τῶν διαφόρων ἀρχῶν. Οἱ δὲ Ἑρωτες ἐκεῖνοι οὔτε κρουνοὶ εἰσιν, ὡς φαντάζεσθε, κύριε Τιμάργανες, οὔτε ἐπὶ κρήνης τινὸς ἡσαν ἐφηρουμένοι, ἀλλ' αὐτόχρημα ἀγάλματα Ἑρώτων, ιστάμενα ἐπὶ βαθὺου τινός, οὐ μέρος ἀπετέλει καὶ ἡ τὴν ἐπιγραφὴν φέρουσα πλάτη, ἀνάθηκα τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου ἀγοραράμπου τῇ γλυκυτάτῃ αὐτοῦ πατρίδι. Οὐδὲ εἶναι μοναδικὸν τὸ τοιούτον ἀνάθημα· ίδοις ἐν τῷ πολλῶν μαρτυρούμενον ὑπὸ τινὸς Τραλλιανῆς ἐπιγραφῆς (C. I. p. 2925.) Τῇ γλυκυτάτῃ πατρίδι Μίρας Λίρηλος Ἀρδρέας σὺν τῇ γυναικὶ Κλαιδίᾳ Θεοδώρᾳ καὶ τοῖς παιοῖς Ιουλιαρῷ, Αρδρέᾳ, Θεοδώρᾳ τοῦ ἐπειρρόνος Ἑρωτας ἢν καὶ τὰς δια Νείκις σύν ταῖς βάσεσσιν τῷ τῷ μίλων ἀρέθηκεν. Η δέ λέξη εἴπει καὶ ἐνταῦθα, δη. ὁ Μάρκος οὗτος Λύρηλος ἔκτισε κρήνην τινὰ εἰκοσάκρουνον, ἔρωτοισιδεῖς καὶ Νικοειδεῖς τοὺς κρουνοὺς ἔχουσαν; Καὶ ταῦτα μὲν ἀρκείτωσαν περὶ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης περὶ δὲ τῶν διλλῶν, δὲν ἔχω σύμφρον κακῶν ν' ἀναδιηγήσω διλον τὸ Corpus Inscriptionum, ἵνα εἴπω ὑμῖν, εἰ είσιν ἀκδιδομέναι καὶ εὔται, καίτοι οὐδὲ ὑμεῖς διεχυρίζεσθε, δὲ πρῶτοι τὰς ἀνεκκλύψατε. —

Νῦν δὲ ἀπογιαρετῶν ὑμᾶς, φίλε Τιμάργανες, παρακαλεῖ ὑμᾶς, νὰ μοι δώσητε τὴν ἀδειαν νὰ ἀπευθύνω ὑμῖν τὰς φιλικὰς τὰς δὲ παρατηρήσεις. Ὅταν τοῦ λοιποῦ εὑρόντες που ἐπιγραφὴν τινὰ μέλλοντα ἐκδούναι, κακὸν εἶναι νὰ ἐρευνήσητε πρότερον, μήπως ενυκτικοὶ ἀκδιδομένη ἢ ἐν τῷ Corpus Inscriptionum Graecarum, τῷ ἀνεκτιμήτῳ εκείνῳ θηταυρῷ διὰ τὴν κλασικὴν ἀρχαιότητα, ἢ ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐφηρίδι τῶν Ἀθηνῶν, ἢ ἐν τῷ Repertorio, συλλογῇ ἐπιγραφῶν νεωστὶ ἀνκακλυπομένων, ἀκδιδομένη γαλλιστὶ ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κυρίου Α. Ραγκαβῆ. Ἐπειτα ν' ἀντιγράψητε καὶ ἀκδιδομένη τὰς ἐπιγραφὰς, δοσον τὸ δινατόν, πιστῶς μετὰ τῶν ιδίων αὐτῶν χαρακτήρων, μὴ ἀναμιγνύοντες χαρακτήρας ἀρχαιοτέρους μετὰ νεωτέρων, μήπως ἀκδιδομένης ἀρχαιοτέρας ἐπιγραφὰς διὰ νεωτέρων χαρακτήρων καὶ τάναταλιν. Οὕτω, γνωίζω, δυναταί τις ἀκδιδομέναι ἐπιγραφὰς, καὶ οὐχὶ πατέω. —

A. I. Μαυροφρίδης.

ΠΕΡΙ ΑΓΟΡΑΝΟΜΩΝ.

—ο—

Οἱ ἀγοραράμποις ἡσαν ἀστικὴ ἀρχὴ ἐν ταῖς πλευσταῖς τῶν Ελληνικῶν πόλεσσιν οἵον ἐν Ἀθήναις, Κορίνθῳ (Iustin. XXI, 5, 7.), Αγρίνῳ (Otfr. Müll-

τῆς ἀγορᾶς, τῶν ἀγοράσσων καὶ πωλήσαντων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀναρρουμένων ἐρίδων ἐν γένει ἐπιτετραμμένη. Κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους, μετὰ τὴν κατέλυσιν τῆς Ἑλληνικῆς αὐτονομίας, ἀναφέρονται ὄνοματά τοις λογισταῖς (1), ἐν μεγάλῃ τιμῇ δυτες καὶ εἰς τὰς πρώτας ἀρχὰς καταλεγόμενοι, "Οὐεν ἐν πολλαῖς σωζούσιναις ἐπιγραφῖς γίνεται λόγος περὶ ἀγοραράμπων στεφανουμένων ἢ διλλως τιμωμένων (Otfr. Müller αὐτόθι). οὔτω π. χ. ἐν Σπάρτῃ (μεταξὺ τῶν Φουρμοντείων ἐπιγραφῶν), ἐν Ταινάρῃ, Κορινθῷ, Γορτύνῃ, Σαμύρῃ (Μαρκ. παρ. 73. σ. 37 κ. ἄλλ.), ἐν τῇ νήσῳ Ἀστυπαλαίῃ (2). 'Αλλ' οὐδειτέρας μνεῖσθαι εἴσιν οἱ ἐν Ἀθήναις ἀγοραράμποι, οἱ ἐπὶ τοῖς ἀκ-

(1) Ἰδού ἐπιγραφὴ τὶς Τραλλιανῆς, ἐνθα καὶ τὸ ὄνομα λογιστῆς ἀντιρέται, καὶ ὁ ἀγοραράμπος τιμᾶται· Τε (βέριον) Κλαδίον) Γλαύπτον, Ἀνδρονίκου οἰλῶν, τὸν ἀγοραράμπον, τὸν ὑπέρτατον λογιστὴν καὶ κτιστηντῆς πατρίδος, τῆς λεπτηπροτάτης πόλεως, τῆς νεωκόρου τῶν Σεδαστῶν, Ιερᾶς τοῦ Διός, κατὰ τὰ δύγματα τῆς συγχλήτου Τραλλιανῶν, οἱ μάσται τῶν Ιερῶν (C. I. p. 2928.).

(2) Παρατίθημι ἐνταῦθα διὰ τὸ πρόχειρον καὶ ἄλλας δύο ἐπιγραφὰς, τὴν μὲν τῆς Ἀστυπαλαίας, τὴν δὲ τῆς Αιγίναις, ἢ ὡν καταφαίνεται, οἵτι οἱ ἐν ταύταις ταῖς δυσὶ πόλεσσι ἀγοραράμποι, ὡς καὶ διλλοῦ θαυματεῖσθαι πόλεσσι πόλεσσι, τῆς νεωκόρου τῶν Σεδαστῶν, Ιερᾶς τοῦ Διός, κατὰ τὰ δύγματα τῆς συγχλήτου Τραλλιανῶν, οἱ δὲ Ἀθήναις οὖσιν τοιοῦτον ἀναρέπεται. Ήδού η ἐπιγραφὴ τῆς Ἀστυπαλαίας. 'Ἐπιτινίσαι τε καὶ στεφανῶσαι· (Δημοστέλη τινὲς) διλλοῦ στεφάνῳ, ἐπειδὴ αἰρεθεὶς ἀγοραράμπος ἐπιμελήθη τοῦ δάμου μετὰ πάσας αἰλοστημίας, τῶν τακτὰ τὴν ἀγορὰν πάντων ἐπιμελούμενος, ὅπως ὡς εὐωνύτατα καὶ δικαιότατα πωληθεῖ. καὶ στίτον διετέλει πρωτεύομενος τοῦ δάμου μετὰ τῷ δάμῳ (Villois Φρολεγ. ad lliad. p. 55) Ήδού καὶ ἡ αἰγινητικὴ Ἀπόλεις Διόδωρον Ἡρακλεῖδας ἐπαινεῖ ἀπὸ συνέδρων καὶ τοῦ δάμου. Επειδὴ ἀπὸ τῶν πολιτῶν Διόδωρος Ἡρακλεῖδας κατασταθεὶς ἀγοραράμπος τὸ τοῦ δάμου τέταρτον καὶ εὐκοστὸν ἐτος, τὸν ἐπιμελεῖσθαι πανοίται τὰς ἀρχὰς ἀπατας, ἐγχειρισμένων πάντων (πιλοτίμως καὶ) μετὰ πίστος, καὶ τοῦ ἀγωνικοῦ κατ' Αἰσακον γενομένου εἰσέφερε στατῆρας δρῦώκοντα, καὶ διὰ πόλεμον ἐπὶ τὰ ἀμέτερα (τῶν Ἐπιδαυρίων) κατατραχάντων, τὰς γάρων ἀναπρηθύντων καὶ τὰς οὖσας σιτταὶς ἐξολλόντων, ἀγαθὸς ἀργυρῶν ἱκνῶν σίτου περέχων πάντα τὸν δῆμον τὸν Αἰγινητῶν, οὐδὲ κίνδυνον, οὐδὲ θλάβων οὐδεμίες φεύγων, ἀλλὰ περὶ πλείστου ποιεύμενος τὸ συμφέρον τοῖς πολίταις, μετὰ πουσθῆς πάτας οὐδὲν ἐλλείπων ἐν τῷ δίῳ πάντι οὐτοφέρεται φιλανθρώπως· ὅπως ὁ δάμος φανερὸς ἡ τοῖς ἐπιδαμοῦσι παρ' ἡμῖν, τοὺς ἀγοραράμπους ἀπατᾶσι ταῖς συνέδροις καὶ τῷ δάμῳ πανικέστει Διόδωρον Ἡρακλεῖδης ἐπὶ τῷ εὐνοίᾳ καὶ τῷ ἀνδρεγοθίᾳ, ὁ ἔχων διατελεῖ ποτὲ τὸν δάμον, καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν στεφάνῳ χρυσῷ δρυχυμῷ χρυσῶν ἐκπότον, τὸ δὲ γενόμενον ἀνάλωμα δότω ὁ ταρίας, καὶ ἀνακαρῦσαι τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ τοῖς ἐποξῆσι Λιακείσις, καὶ θωμὸν σταθῆναι (τῷ Ἀπόλλωνι) καὶ τοῦ βορεαὶ τοὺς γενομένους ἐπιμελητὰς στέλλαν λιθίναν ποιῆσαι, ἐφ' ἡ ἀγοραράμποις τόδε τὰ φάσισμα, οὐτά δὲ ἀνατεθῆσται εἰς τὸν σπονδανεστατὸν τόπον τὰς πόλιος παρὰ τὸ Ἀπόλλωνος, τὸ γεγόμενον ἀνάλωμα δότω ὁ ταρίας. —